

Verkkokatsauksia 41/2014

Sisällys

Tiivistelmä	1
1 Johdanto	1
2 Käsitykset rikollisuuden torjuntaan käytettävien voimavarojen suuntaamisesta	2
3 Käsitykset rikollisuuden ehkäisemisestä omalla asuinalueella	3
4 Lopuksi	7
Kirjallisuus	8

Yhteystiedot

Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos
Pitkäsillanranta 3 A, 5. krs
PL 444, FI-00531 Helsinki
Puh. 029 5665300
Fax. 029 5665365

Sähköposti etunimi.sukunimi@om.fi
Kotisivu www.optula.om.fi

Venla Salmi & Petri Danielsson

Suomalaisten käsityksiä rikosentorjunnasta – Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia 2013

Tässä raportissa esitetään Kansalliseen rikosuhritutkimukseen (KRT) perustuvia tietoja rikosten torjuntaan liittyvistä käsityksistä, kuten siitä, miten rikosentorjuntaresurssit tulisi suunnata. Kansallinen rikosuhritutkimus on nimetön, 15–74-vuotiaille suunnattu kysely, johon vastasi vuonna 2013 yhteensä 6 999 Suomessa vakituisesti asuvaa henkilöä.

Tiivistelmä

- Raportissa esitellään 15–74-vuotiaiden suomalaisten käsityksiä resurssien kohdentamisesta rikosentorjuntatoimenpiteisiin ja erityyppisten rikollisuusilmiöiden torjuntaan. Lisäksi raportoidaan näkemyksiä paikallisesta rikosentorjunnasta omalla asuinalueella.
- Rahallisten resurssien näkökulmasta tärkeimmiksi rikosentorjuntakeinoiksi nostettiin nuorisotyön tehostaminen, poliisien määrän lisääminen sekä päihdetyön ja alkoholi- ja huumeongelmien hoidon tehostaminen.
- Vähiten rahallisia resurssit haluttiin kohdentaa uusien vankiloiden rakentamiseen.
- Poliisin voimavarojen suuntaamisen kannalta keskeisimmiksi kohteiksi katsottiin perheväkivalta, huumeiden käyttö ja katuväkivalta.
- Näkemykset resurssien ja poliisin voimavarojen suuntaamisesta olivat samansuuntaisia kaikilla vastaajaryhmillä iästä ja sukupuolesta riippumatta.
- Omalla asuinalueella suosituimpina häiriökäyttäytymisen ja rikollisuuden ehkäisykeinoina pidettiin yhteisten tapahtumien järjestämistä alueen asukkaille sekä poliisin jalkapartioinnin lisäämistä.
- Naiset ja iältään vanhemmat vastaajat kokivat voimakkaampaa tarvetta häiriökäyttäytymisen ja rikollisuuden torjunnalle omalla asuinalueellaan. Koettua tarvetta paikalliselle rikosentorjunnalle lisäsi myös heikko toimeentulo, rikollisuuden pelko ja omalla asuinalueella havaittu epäjärjestys.
- Lähes puolet kyselyyn vastanneista oli sitä mieltä, että heidän omalla asuinalueellaan ei ole tarvetta tehdä mitään toimenpiteitä rikollisuuden tai häiriökäyttäytymisen ehkäisemiseksi.

1 Johdanto

Kansallinen rikosuhritutkimus (KRT) on kansallisesti edustava, 15–74-vuotiaille Suomessa pysyvästi asuville henkilöille suunnattu kysely, jolla kartoitetaan uhkailun, väkivallan ja omaisuusrikosten kohteeksi joutumisen yleisyyttä, ihmisten käsityksiä väkivallasta sekä väkivallan pelkoa. Kysely sisältää vuosittain toistettavan perusosan lisäksi määräajoin toistuvan teemaosion. Vuonna 2013 tämä teemaosio kartoitti rikosten torjuntaan ja tuomioistuimien toimintaan liittyviä näkemyksiä.

Aiempi kyselytutkimuksiin perustuva kirjallisuus rikosentorjuntanäkemyksistä on melko niukkaa (Roberts & Hastings 2007; EUCPN 2012). Väestökyselyihin pohjautuvia rikosentorjuntapreferenssejä ovat tutkineet ainakin Cohen ym. (2006) tutkimusasetelmassa, joka oli keskeisiltä osiltaan

yhdenmukainen tässä raportissa esitettävän tarkastelun kanssa. Rikoksantorjuntatoimenpiteitä koskevia näkemyksiä tai arvostuksia on tutkittu myös niin kutsuttua maksuhalukkuutta (WTP, willingness-to-pay; ks. Arrow ym. 1993) koskevissa tutkimuksissa (esim. Cohen ym. 2004; Nagin ym. 2006). Maksuhalukkuustutkimuksissa tarkastelussa eivät kuitenkaan ole varsinaiset mielipiteet vaan rahalliset arvostukset, joita mitataan halukkuudella maksaa kuvitelluista toimenpiteistä, joilla voitaisiin vähentää rikollisuutta.

Erityisesti kotimainen tutkimus rikoksantorjuntanäkemyksistä on ollut vähäistä. Suomalainen tutkimus on tyypillisesti suuntautunut yhtäältä oikeusjärjestelmän ja tuomioistuimien toimintaan ja niihin liittyviin näkemyksiin (esim. Lappi-Seppälä ym. 1999; Ervasti & Aaltonen 2013; de Godzinsky & Aaltonen 2013) ja toisaalta poliisin toimintaan ja toimintaympäristöön (esim. Heiskanen & Roivanen 2005; Honkonen & Muttilainen 2012; Huotari 2013; Saarikkomäki & Kivivuori 2013) sekä kansalaisten kokemaan luottamukseen poliisia kohtaan (esim. Kääriäinen & Siren 2011).

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää millaisia näkemyksiä suomalaisilla on rikoksantorjunnasta. Painopisteinä olivat sekä yleinen rikoksantorjunta että häiriökäyttäytymisen ja rikollisuuden ehkäisy vastaajien omassa asuinympäristössä. Raportissa esitellään suomalaisten käsityksiä siitä, millaisen rikollisuuden torjuntaan voimavaroja pitäisi suunnata ja mihin rikoksantorjuntakeinoihin rahallisia resursseja tulisi käyttää. Lisäksi tarkastellaan, millä keinoin vastaajat katsoivat, että häiriökäyttäytymistä ja rikollisuutta tulisi ehkäistä heidän omalla asuinalueellaan. Vastauksia suhteutetaan erilaisiin taustamuuttujiin kuten ikään, sukupuoleen ja asuinkunnan taajama-asteeseen.

2 Käsitykset rikollisuuden torjuntaan käytettävien voimavarojen suuntaamisesta

Kysely sisälsi kaksi erillisistä kysymystä rikollisuuden torjuntaan käytettävien voimavarojen suuntaamisesta. Ensimmäinen koski rahallisten resurssien jakamista ja toinen poliisin toiminnan kohdentamista. Kummassakaan kysymyksessä vastaajien käsityksiä ei ”ankkuroitu” kertomalla, mitä annetulla

rahamäärällä voitaisiin tosiasiallisesti saavuttaa tai paljonko poliisin resursseja tällä hetkellä käytetään erilaisten rikosten torjuntaan, kuten niin kutsutuissa maksuhalukkuustutkimuksissa on tapana. Onkin siis huomioitava, että vastaajien näkemyksiin voi heijastua heidän käsityksensä siitä, miten resursseja tällä hetkellä käytetään, mikä taas voi vaikuttaa siihen mihin vastaajat toivoisivat niitä vastedes pääsääntöisesti suunnattavan.

Rahallisten resurssien kohdistaminen rikoksantorjuntaan. Rahallisten resurssien kohdentamiseen liittyvässä kysymyksessä vastaajaa pyydettiin asettumaan päätöksentekijän asemaan ja jakamaan 100 miljoonan euron kuvitteellinen määräraha kahdeksan eri rikoksantorjuntatoimenpiteen kesken. Vastauksia käsiteltiin kuhunkin toimenpiteeseen kohdennettuina osuuksina suhteessa vastaajien antamiin määrärahoihin¹. Taulukosta 1 ilmenevät vastaajaryhmittäiset keskimääräiset osuudet.

Tärkeimpänä kohteena nähtiin nuorisotyön tehostaminen resursseja lisäämällä, johon oltiin valmiita kohdentamaan lähes kolmannes käytettävissä olevista resursseista. Seuraavaksi eniten resursseja haluttiin kohdistaa poliisien määrän lisäämiseen (22,8 %) ja päihdetyöhön (21,0 %). Kumpaankin näistä kohdennettiin viidennes käytettävissä olevista rahoista. Toimentulotuen yleiskorotus (16,9 %) ja uusien vankiloiden rakentaminen (7,6 %) olivat toimenpiteitä, joihin rahallinen panostaminen koettiin vähiten tarpeelliseksi. Mielenkiintoisena huomiona voidaan todeta, että toimenpiteiden keskinäinen järjestys sekä toimenpiteisiin kohdistettujen resurssien osuudet olivat samankaltaisia kuin Cohenin ym. (2006) tutkimuksessa, joka perustuu Yhdysvalloissa kerättyyn väestöaineistoon.

Vastaukset olivat samankaltaisia sukupuolesta riippumatta. Naiset olisivat kohdistaneet miehiä enemmän resursseja päihdetyöhön², kun taas miehet olisivat lisänneet naisia useammin poliisin resursseja. Myöskään ikäryhmittäisessä tarkastelussa ei havaittu suuria eroja. Vanhemmat vastaajat olivat valmiita suuntaamaan nuoria enemmän rahaa poliisien määrän lisäämiseen kun taas nuoret painottaisivat jonkin verran enemmän päihdetyötä. Mitä vanhemmista vastaajista oli kyse, sitä vähemmän rahaa haluttiin sijoittaa uusien vankiloiden rakentamiseen.

¹ Osa vastaajista oli laskenut allokoimansa rahamäärän väärin siten, että kohdennettujen rahamäärien summa oli erisuuri kuin 100 miljoonaa euroa. Tällaisten vastaajien osalta kuhunkin toimenpiteeseen kohdennettu osuus laskettiin suhteessa kohdennettujen määrärahojen summaan. Sellaisten vastaajien kohdalla, jotka olivat laskeneet summan oikein, kohdennettu rahamäärä miljoonina euroina vastaa lukuna prosenttiosuutta — esimerkiksi 37 miljoonaa euroa on 37 % resursseista.

² Ks. myös Cohen ym. (2006), jonka tulos on päihdetyöhön kohdistettavien resurssien osalta yhdenmukainen.

Taulukko 1 Miten jakaisitte 100 miljoonan euron määrärahan eri rikosentorjuntatoimenpiteiden kesken? Kullekin toimenpiteelle kohdistetun resurssin prosenttiosuus sukupuolittain ja ikäryhmittäin (%)³

	Kaikki	Sukupuoli			Ikä				
		Mies	Nainen		15–24	25–34	35–54	55–74	
Nuorisotyön tehostaminen	31,7	31,6	32,0		29,6	33,4	32,5	31,3	***
Poliisien määrän lisääminen	22,8	23,4	22,1	**	19,0	21,5	23,7	24,3	***
Päihdetyön ja alkoholi- ja huumeongelmien hoidon tehostaminen	21,0	20,2	21,9	***	22,8	21,7	21,2	19,7	***
Toimeentulotuen yleiskorotus köyhyyden vähentämiseksi	16,9	16,9	16,8		18,1	15,5	15,5	18,4	***
Uusien vankiloiden rakentaminen, jotta useampi rikosentekijä voitaisiin tuomita vankilaan	7,6	8,0	7,1	*	10,5	7,9	7,1	6,4	***
Vastaajat yhteensä (n)	6 766	3 128	3 605		636	826	2 239	3 065	

Tilastollinen merkitsevyys (Mann-Whitney U/Kruskall-Wallis -testit): * p<0,05; ** p<0,01; *** p<0,001.

Poliisin voimavarojen suuntaaminen. Poliisin voimavarojen kohdentamista koskevassa kysymyksessä vastaajia pyydettiin pohtimaan päätöksentekijän asemaan asetautuen, minkälaisen rikollisuuden torjuntaan poliisin tulisi keskittää voimavaransa. Rikollisuuden muotoja oli listattu kahdeksan. Vastaajia pyydettiin merkitsemään kolme tärkeintä kohdetta tärkeysjärjestyksessä. Muiden vaihtoehtojen osalta vastaajien oletettiin arvottavan jäljelle jääneet vaihtoehdot yhtä tärkeiksi⁴. Tulokset analysoitiin keskiarvoittain, ensisijaisten preferenssien määrällä sekä erilaisia äänestysmatemaattisia malleja hyödyntäen. Eri vaihtoehtojen järjestys pysyi samana kaikilla laskentatavoilla.

Vastaajat kohdentaisivat poliisin resurssit kysymyksessä mainittujen rikosten torjuntaan seuraavassa tärkeysjärjestyksessä:

- 1) Perheväkivalta
- 2) Huumausaineiden käyttö
- 3) Katuväkivalta
- 4) Talousrikollisuus
- 5) Internet-rikollisuus
- 6) Asuntomurrot
- 7) Työpaikkaväkivalta
- 8) Prostituutio

Tärkeimpänä kohteena poliisin resurssien suuntaamisen näkökulmasta pidettiin perheväkivallan torjuntaa. Lähes yhtä tärkeäksi kohteeksi nousi huumausaineiden käyttöön puuttuminen ja kolmanneksi tärkeimpänä pidettiin katuväkivallan torjuntaa. Kaikki vastaajaryhmät ikään ja sukupuoleen katsomatta pitivät näitä kolmea kohdetta tärkeimpinä rikosentorjunnan kannalta. Se, mihin järjestykseen kohteet oli asetettu, vaihteli iästä ja sukupuolesta riippuen. Miehillä huumausaineiden

käytön torjunta oli ensimmäisellä sijalla kun taas naiset nostivat perheväkivallan torjunnan tärkeimmäksi. Sekä miehet että naiset katsoivat katuväkivallan torjunnan kolmanneksi tärkeimmäksi. Nuorimmissa vastaajaryhmissä (15–34-vuotiaat) tärkeimpänä kohteena pidettiin perheväkivaltaa ja toiseksi tärkeimpänä katuväkivaltaa. Kolmannelle sijalle asetettiin huumeiden käytön torjunta. Vanhimmissa vastaajaryhmissä (35–74-vuotiaat) järjestys oli huumausaineiden käyttö, perheväkivalta sekä katuväkivalta.

Neljänneksi tärkeimpänä poliisin rikosentorjuntakohteena nähtiin talousrikollisuus ja viidenneksi tärkeimpänä internet-rikollisuus. Loput kolme kohdetta asetettiin seuraavaan järjestykseen: asuntomurrot, työpaikkaväkivalta ja prostituutio. Tärkeysjärjestys oli lähes sama sukupuolesta ja iästä riippumatta. Vanhimmassa vastaajaryhmässä (55–74-vuotiaat) prostituutio oli kuitenkin nostettu työpaikkaväkivaltaa tärkeämmäksi torjuntakohteeksi.

3 Käsitukset rikollisuuden ehkäisemisestä omalla asuinalueella

Rikosentorjuntaan käytettävien resurssien suuntaamiseen liittyvien käsitysten lisäksi tutkittiin näkemyksiä siitä, millä keinoin vastaajien omalla asuinalueella tulisi ehkäistä häiriökäyttäytymistä ja rikollisuutta. Aihetta kartoitettiin kahdeksalla väittämällä, joihin vastattiin Likert-asteikolla yhdestä (täysin eri mieltä) viiteen (täysin samaa mieltä). Kuviossa 1 on esitetty vastausten jakauma kuhunkin väittämään. Taulukosta 2 ilmenee sukupuolittain ja ikäryhmittäin, kuinka suuri

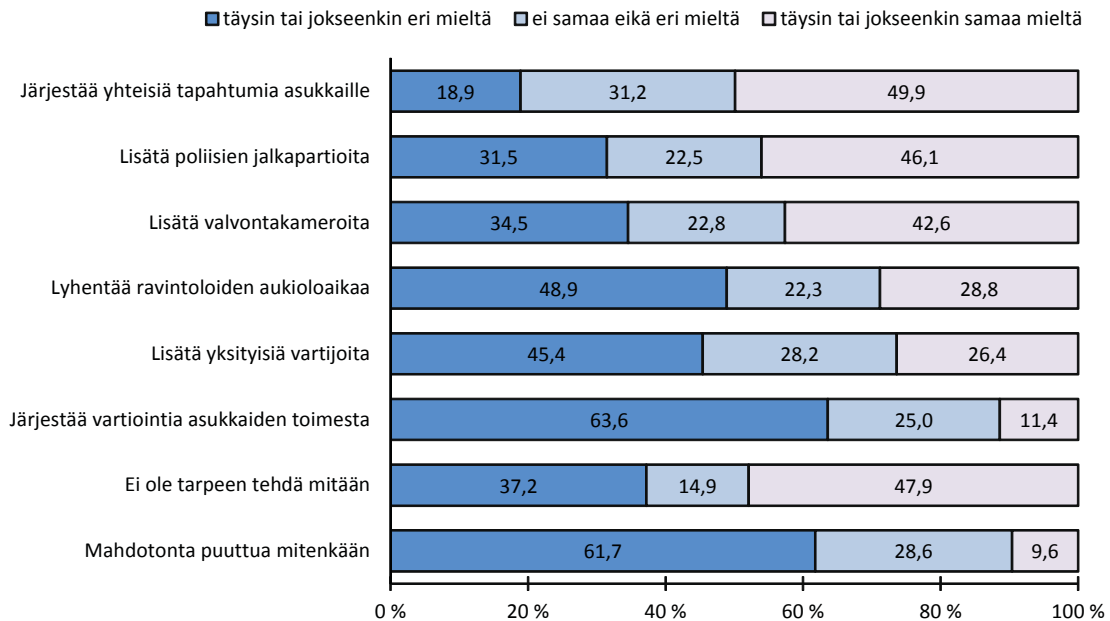
³ Puuttuvat tai epäselvät vastaukset eivät ole mukana tarkastelussa. Puuttuvien tai epäselvien vastausten osuus oli 3,3 %.

⁴ Jotkut vastaajat olivat ohjeista huolimatta merkinneet sijaluvun useammalle kuin kolmelle vaihtoehdolle. Edelleen jotkut vastaajat olivat arvottaneet myös kolme tärkeintä valintaansa siten, että kaksi tai useampia vaihtoehtoja oli saanut saman sijaluvun. Preferenssejä laskettaessa nämä osin ohjeiden vastaiset, mutta sinänsä hyväksyttävät preferenssit laskettiin sellaisenaan.

osuus vastaajista oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä tarkasteltujen väittämien suhteen. Taulukossa 3 on esitetty vastaava tieto henkilön asuinkunnan taajama-asteen mukaan.⁵

Keinovalikoimasta parhaimpina pidettiin yhteisten asukastapahtumien järjestämistä. Puolet vastaajista (49,9 %) oli samaa mieltä siitä, että tällä tavoin tulisi ehkäistä häiriökäyttäytymistä ja rikollisuutta heidän omalla asuinalueellaan. Seuraavaksi parhaimpina

keinoina pidettiin poliisien jalkapartioinnin lisäämistä (46,1 %) sekä kameravalvonnan lisäämistä (42,6 %). Näiden kolmen toimenpiteiden järjestys oli sama kaikissa vastaajaryhmissä ikään ja sukupuoleen katsomatta. Kaikkien edellä mainittujen toimenpiteiden osalta samaa mieltä olevien vastaajien osuus oli suurempi kuin niiden, jotka olivat asiasta täysin tai jokseenkin eri mieltä.

Kuvio 1 Miten häiriökäyttäytymistä ja rikollisuutta tuli ehkäistä omalla asuinalueella?

Hieman yli neljännes (28,8 %) vastaajista oli samaa mieltä siitä, että ravintoloiden aukioloaikojen tulisi lyhentää häiriökäyttäytymisen ja rikollisuuden ehkäisemiseksi kun taas 48,9 prosenttia oli asiasta jokseenkin tai täysin eri mieltä. Tämän toimenpiteen kohdalla vastauksissa oli selviä eroja iän ja sukupuolen mukaan. Naiset ja vanhimmat vastaajaryhmät suhtautuivat ravintoloiden aukioloon puuttumiseen myönteisemmin kuin miehet ja nuorimmat vastaajat (taulukko 2).

Toimenpiteet, joihin suhtauduttiin kielteisimmin, olivat vartioiden lisääminen asuinalueella ja asukkaiden toimesta järjestetty vartiointi ja valvonta (nk. "Neighbourhood Watch" -toiminta). Erityisesti asukkaiden järjestämään valvontaan suhtauduttiin kriittisesti. Selvästi yli puolet vastaajista (63,6 %) ei pitänyt tarpeellisena käyttää tätä toimenpidettä omalla asuinalueellaan.

Miltei puolet vastaajista oli sitä mieltä, että heidän omalla asuinalueella ei ole tarpeen tehdä toimia rikollisuuden ja häiriökäyttäytymisen ehkäisemiseksi. Tämä kertonee siitä, että suuri osa ei koe häiriökäyttäytymistä tai rikollisuutta vakavaksi ongelmaksi asuinalueellaan.

Ylipäätään erilaisten toimenpiteiden vaikuttavuuteen uskottiin kuitenkin vahvasti. Vain joka kymmenes vastaaja oli sitä mieltä, että rikollisuustilanteeseen alueella on mahdotonta vaikuttaa.

Mikäli vastauksia tarkastellaan sukupuolittain, havaintaan, että naiset suhtautuivat miehiä myönteisemmin alueellisten rikosentorjuntakeinojen käyttämiseen (taulukko 2). Heistä myös jonkin verran harvempi koki, ettei tarvetta minkäänlaisille toimenpiteille ole. Havainto on linjassa aiemmin saatujen tutkimustulosten kanssa siitä, että naiset ovat miehiä tyypillisimmin huolissaan siitä, että joutuvat iltaisin kodin ulkopuolella liikkeessään väkivallan uhriksi, sekä toisaalta välttävät miehiä useammin jotakin kotinsa lähistöllä olevaa aluetta koetun väkivallan uhan vuoksi (Danielsson ym. 2014). Ikäryhmittäinen tarkastelu osoittaa, että mitä vanhemmista vastaajista oli kyse, sen suurempaa tarvetta koettiin eri keinojen käyttämiseen rikollisuuden ja häiriökäyttäytymisen ehkäisemiseksi omalla asuinalueella.

⁵ Puuttuvat tai epäselvät vastaukset eivät ole mukana analyysissä. Osiokohtainen puuttuvien tai epäselvien vastausten osuus vaihteli 4,3–6,4 % välillä.

Taulukko 2 Miten häiriökäyttäytymistä ja rikollisuutta tuli ehkäistä omalla asuinalueella? Täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa olleiden osuus sukupuolittain ja ikäryhmittäin (%)⁶

	Kaikki	Sukupuoli			Ikä				
		Mies	Nainen		15–24	25–34	35–54	55–74	
Järjestää yhteisiä tapahtumia alueen asukkaille	49,9	48,5	51,3	*	37,1	49,6	51,7	54,7	***
Lisätä poliisin jalkapartiointia alueella	46,1	44,6	47,6	*	36,9	42,4	46,4	52,4	***
Lisätä valvontakameroita	42,6	38,6	46,7	***	35,9	36,9	41,6	50,4	***
Lyhentää ravintoloiden ja olutbaarien aukioloaikoja	28,9	24,8	33,0	***	13,0	14,7	28,1	45,8	***
Lisätä alueella liikkuvia yksityisiä vartijoita	26,4	24,3	28,6		23,0	25,4	26,1	29,1	**
Järjestää asukkaiden toimesta vartiointia ja valvontaa	11,4	10,3	12,4		7,1	9,9	12,1	13,7	***
Ei ole tarpeen tehdä mitään	47,9	51,3	44,3	***	54,6	49,2	48,0	43,5	***
Mielestäni tilanteeseen on mahdotonta vaikuttaa mitenkään	9,7	10,6	8,9	*	8,9	7,7	7,6	13,7	***

Tilastollinen merkitsevyys (khiin neliö -testi): * p<0,05; ** p<0,01; *** p<0,001.

Taulukossa 3 on tarkasteltu alueellisiin rikosentorjuntakeinoihin suhtautumista suhteessa asuinkunnan taajama-asteeseen. Vastaukset ovat samansuuntaisia kaikissa kuntaryhmissä, mutta joitakin eroja voidaan havaita. Pääkaupunkiseudulla koettiin muuta maata enemmän tarvetta lisätä poliisin jalkapartiointia omalla asuinalueella kun taas maaseutumaisemmissa kunnissa suhtauduttiin myönteisemmin asukkaiden omasta toimesta järjestämään valvontaan ja vartiointiin. Ravintoloiden aukioloaikojen lyhentäminen sai enemmän

kannatusta maaseutumaisissa ja taajaan asutuissa kunnissa. Mitä maaseutumaisemmasta kunnasta oli kyse, sitä suurempi osa vastaajista oli sitä mieltä, että asuinalueella ei ole tarpeen tehdä mitään häiriökäyttäytymisen ja rikollisuuden ehkäisemiseksi. Toisaalta maaseutumaisemmissa kunnissa myös arveltiin jonkin verran muita useammin, että tilanteeseen on mahdoton puuttua.

⁶ Osuudet on laskettu kaikkien niiden suhteen, jotka vastasivat kysymykseen. Osikohtainen puuttuvien vastausten osuus vaihteli 5,1–7,5 % välillä.

Taulukko 3 Miten häiriökäyttäytymistä ja rikollisuutta tuli ehkäistä omalla asuinalueella? Täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa olleiden osuus asuinkunnan taajama-asteen mukaan (%)⁷

	Kaikki	Kuntaryhmä				
		PK-seutu	Kaupunki- mainen kunta	Taajaan asuttu kunta	Maaseutu- mainen kunta	
Järjestää yhteisiä tapahtumia alueen asukkaille	49,9	50,6	48,4	49,7	53,4	
Lisätä poliisin jalkapartiointia alueella	46,1	50,1	45,2	45,5	44,3	**
Lisätä valvontakameroita	42,6	43,1	42,9	41,8	42,0	
Lyhentää ravintoloiden ja olutbaarien aukioloaikoja	28,9	23,5	29,4	32,1	31,5	***
Lisätä alueella liikkuvia yksityisiä vartijoita	26,4	28,1	25,7	26,4	26,4	
Järjestää asukkaiden toimesta vartiointia ja valvontaa	11,4	8,6	10,9	13,3	14,5	***
Ei ole tarpeen tehdä mitään	47,9	39,8	48,4	50,6	54,7	***
Mielestäni tilanteeseen on mahdotonta vaikuttaa mitenkään	9,7	8,6	9,4	10,4	12,3	*

Tilastollinen merkitsevyys (khiin neliö -testi): * p<0,05; ** p<0,01; *** p<0,001.

Taustatekijöiden yhteys koettuun alueellisen rikosentorjunnan tarpeeseen. Tutkimuksessa haluttiin selvittää tarkemmin, millaiset tekijät ovat yhteydessä siihen, että alueen asukkaat kokevat tarvetta alueellisten rikosentorjuntatoimenpiteiden lisäämiseen. Seitsemästä alueellista rikosentorjuntaa koskevasta väittämästä (taulukko 2) muodostettiin summamuuttuja (alfa=0.76)⁸. Tarkastelussa käytettiin pienimmän neliösumman regressioanalyysiä. Taustamuuttujina analyysissä olivat sukupuoli, ikä, tulotaso ja omalla asuinalueella koettu epäjärjestys. Epäjärjestyksen ilmenemistä omalla asuinalueella mitattiin kysymällä missä määrin vastaajat pitivät seuraavia ilmiöitä ongelmana asuinalueellaan: julkisella paikalla räyhäävät tai juopuneet henkilöt, kadulla maleksivat nuoret, ympäristön roskaisuus, epäsiisteys tai jätteet, graffitit, töhryt ja muu omaisuuden tahallinen vahingoittaminen, huumeiden myyjät ja käyttäjät ja äänekkäät naapurit tai äänekkäs juhliminen.

Taulukossa 4 on esitetty regressionanalyysin tulokset. Mallissa 1 vakioidaan demografiset sekä sosioekonomiset muuttujat; mallissa 2 taustamuuttujien lisäksi vastaajien joutuminen uhkailun, väkivallan tai omaisuusrikoksen kohteeksi; mallissa 3 taustamuuttujat sekä vastaajan huolestuneisuus katuväkivallan

kohteeksi joutumisesta, asuinalueen kaupunkimaisuuden aste sekä asuinalueella havaittu epäjärjestys. Mallissa 4 hyödynnetään kaikkia käytettyjä selittäviä muuttujia.

Taustamuuttujien osalta havaitaan, että kaikissa malleissa naiset, vanhemmat vastaajat sekä heikommin toimeentulevat kannattavat laajempia rikosentorjuntatoimenpiteitä omalla asuinalueellaan. Toimeentulon osalta voidaan kuitenkin todeta, että ero muodostuu erityisesti erittäin hyvin toimeentulevien ja muiden välille.

Uhkailun, väkivallan tai varkauden kohteeksi joutuneet kannattivat rikosentorjuntatoimenpiteitä muita enemmän, kun taustamuuttujat oli vakioitu. Yhteys kuitenkin heikkenee tai katoaa, kun vastaajien asuinalueen havaittu epäjärjestys huomioidaan yhtäaikaista. Uhrikokemusten ja rikosentorjunta-asenteiden välinen yhteys näyttäisikin olevan verraten heikko, ja liittyvän enemmän havaittuun häiriökäyttäytymiseen⁹. Rikosentorjuntatoimenpiteitä kannattivat hyvin laajasti ne, jotka ilmoittivat häiriökäyttäytymisen esiintymisestä. Raportoidun häiriökäyttäytyminen määrä oli kaikista selittävästä muuttujista voimakkaimmin yhteydessä rikosentorjuntatoimenpiteiden tarpeeseen.

⁷ Ks. edellinen alaviite.

⁸ Osio 'mielestäni tilanteeseen on mahdotonta vaikuttaa mitenkään' ei ole mukana summamuuttujassa.

⁹ Samalla on kuitenkin huomioitava, että kyselyteknisistä syistä on mahdotonta erottaa omalla asuinalueella tapahtuneita uhrikokemuksia muista uhrikokemuksista. Toisaalta voidaan argumentoida, että uhrikokemukset yleensä lisäävät koettua tarvetta rikosentorjuntatoimenpiteille, myös omalla asuinalueella.

Taulukko 4 Koettu alueellisen rikosentorjunnan tarve taustatekijöiden, vastaajan omien uhrikokemusten sekä asuinalueen piirteiden mukaan, lineaarinen regressiomalli

Muuttuja		Malli 1 (tausta- muuttajat)	Malli 2 (Malli 1 + uhri- kokemukset)	Malli 3 (Malli 1 + ympäristö)	Malli 4 (koko malli)
Sukupuoli	mies (ref.)				
	nainen	0,103 ***	0,102 ***	0,068 ***	0,069 ***
Ikä	...	0,250 ***	0,273 ***	0,260 ***	0,263 ***
Toimeentulo	erittäin helppoa/ helppoa (ref.)				
	melko helppoa	0,067 ***	0,065 ***	0,040 **	0,041 **
	melko hankalaa	0,104 ***	0,095 ***	0,061 ***	0,061 ***
	erittäin hankalaa/ hankalaa	0,123 ***	0,105 ***	0,062 ***	0,044 **
Joutunut uhkailun tai väkivallan uhriksi 12 kk aikana	Ei (ref.)				
	Kyllä		0,100 ***		0,026 *
Joutunut varkausrikoksen kohteeksi 12 kk aikana	Ei (ref.)				
	Kyllä		0,056 ***		0,016
Huolestunut väkivallan kohteeksi joutumisesta (kodin ulkopuolella iltaisin liikkeussaan)	Ei lainkaan (ref.)				
	Kerran pari vuodessa			0,061 ***	0,055 ***
	Yli 3 kertaa vuodessa			0,069 ***	0,063 ***
	Ei liiku iltaisin kodin ulkopuolella			0,046 ***	0,046 ***
Kuntaryhmä	Maaseutumainen/ taajama (ref.)				
	Kaupunkimainen			-0,066 ***	-0,070 ***
	PK-seutu			-0,080 ***	-0,081 ***
Asuinalueella havaittu epäjärjestys	...			0,386 ***	0,382 ***
Vakiotermin (B)		13,108	12,415	8,241	8,161
Korjattu R ²		0,083	0,096	0,241	0,242

Tilastolliset merkitsevyydet: * p<0,05; ** p<0,01; ***p<0,001.

Havaitun häiriökäyttäytymisen lisäksi katuväkivallan pelko sekä vastaajan asuinpaikan kuntaryhmä olivat yhteydessä koettuun rikosentorjuntatoimenpiteiden tarpeellisuuteen. Katuväkivaltaa pelänneet sekä henkilöt, jotka eivät liikkuneet ulkona lainkaan iltaisin, ilmoittivat muita useammin rikosentorjuntatoimenpiteiden tarpeesta. Hieman yllättäen analyysissä havaittiin, että taajamissa ja maaseutumaisessa ympäristössä koettiin kaupunkimaisia ympäristöjä enemmän tarvetta alueelliselle rikosentorjunnalle. Havaintoa selittää osaltaan se, että harvemmin asutuilla seuduilla toivottiin kaupunkiympäristöä useammin asukkaiden yhteistä toimintaa, ravintoloiden ja baarien aukioloaikojen lyhentämistä sekä asukkaiden toimesta järjestettyä valvontaa (ks. taulukko 3). Edelleen havaintoa selittää se, että taulukon 4 regressioanalyysissä on otettu huomioon havaittu epäjärjestys, joka on yhtäältä kaupunkimaisessa ympäristössä yleisempää ja toisaalta voimakkaassa yhteydessä koettuun tarpeeseen rikosentorjuntatoimille. Kun siis analyysissä vakioidaan koettu epäjärjestys, näyttää siltä, että maaseutumaisilla alueilla ja taajamissa asuvat vastaajat toivoivat kaupungeissa asuvia enemmän joitakin rikosentorjuntatoimenpiteitä, kuten asukkaiden yhteistä toimintaa ja valvontaa.

4 Lopuksi

Tässä raportissa on tarkasteltu Suomessa asuvien, 15–74-vuotiaiden henkilöiden käsityksiä rikosentorjunnasta. Tutkimuksessa kartoitettiin näkemyksiä resurssisen kohdentamisesta yhtäältä erityyppisten rikollisuusilmiöiden torjuntaan ja toisaalta rikosentorjuntatoimenpiteisiin. Lisäksi tutkittiin näkemyksiä häiriökäyttäytymisen ja rikollisuuden ehkäisemisestä vastaajien omalla asuinalueella. Kootusti voidaan todeta, että rikosentorjuntanäkemyksissä korostuivat ennaltaehkäisyn merkitys, vahva luottamus poliisiin ja usko rikosentorjuntakeinojen vaikuttavuuteen.

Ennaltaehkäisy painottui näkemyksissä sekä rikosentorjunnan rahallisesta resursoinnista että alueellisen rikosentorjunnan painopisteistä. Rikosentorjuntaan suunnattavista rahallisista resursseista eniten haluttiin käyttää nuorisotyön tehostamiseen ja nuorten ongelmiin puuttumiseen. Alueellisista keinoista häiriökäyttäytymisen ja rikollisuuden torjunnassa eniten kannatusta sai alueen asukkaille järjestettävät yhteiset tapahtumat. Yhteisöllisyyden vahvistaminen nähtiin siis kannatettavana keinona rikollisuuden torjunnan näkökulmasta. Havainnot ovat linjassa kriminologisessa teoriaperinteen kanssa, jossa muun muassa epävirallinen sosiaalinen kontrolli (Hirshi 1969), asukkaiden kiinnittyminen asuinalueeseen ja sosiaalinen koheesio (Shaw & McKay 1942; Sampson ym. 1997) nähdään rikollisuutta ehkäisevinä yhteisöllisyyden muotoina.

Aiempi tutkimus on osoittanut, että suomalaisilla on kansainvälisestäkin vertaillen erittäin vahva luottamus poliisiin ja poliisin kykyyn torjua rikoksia (EUCPN 2012; Kääriäinen & Siren 2011). Myös tämän tutkimuksen tulokset viittaavat samaan. Vastaajat olivat valmiita sijoittamaan toiseksi eniten rahallisia resursseja poliisien määrän lisäämiseen, heti nuorisotyön tehostamisen jälkeen. Myös alueellisen rikoksen torjunnan kannalta poliisien läsnäolo koettiin tärkeäksi. Omalla asuinalueella toteuttavista rikosten torjuntakeinoista toiseksi suosituimmaksi yhteisten tapahtumien järjestämisen jälkeen nousi poliisien jalkapartioinnin lisääminen omalla asuinalueella.

Vaikka tarve poliisin resurssien lisäämiseksi voidaan nähdä osana virallisen kontrollin suosimista, eivät tutkimuksen tulokset ylipäättään heijasta punitiivista suhtautumista rikosten torjuntaan. Vankiloiden määrän lisääminen sai vastauksissa vain vähän kannatusta

kun taas sosiaalipoliittiset keinot kuten nuoriso- ja päihdetyö koettiin tärkeäksi keinoksi puuttua rikollisuuteen. Tuloksissa voidaankin nähdä viitteitä siitä, että suomalaisten kriminaalipoliittiset näkemykset – ainakin rikosentorjunnan osalta – heijastelevat pohjoismaista hyvinvointivaltion periaatteisiin nojaavaa linjaa punitiivisuuden sijaan (Lappi-Seppälä & Tonry 2011).

Kaiken kaikkiaan tulokset vahvistavat näkemystä siitä, että suomalaiset kokevat asuinympäristönsä varsin turvalliseksi. Lähes puolet kyselyyn vastanneista oli sitä mieltä, että omalla asuinalueella ei ole tarvetta tehdä mitään toimenpiteitä rikollisuuden tai häiriökäyttäytymisen ehkäisemiseksi. Kuitenkin vain hyvin harva oli sitä mieltä, ettei häiriökäyttäytymiseen ja rikollisuuteen omalla asuinalueella voitaisi vaikuttaa rikosentorjunnan keinoin. Suomalaiset siis luottavat, että tarvittaessa rikoksiin ja häiriökäyttäytymiseen pystytään puuttumaan.

Kirjallisuus

- Arrow, Kenneth, Solow, Robert, Portney, Paul R., Leamer, Edward E., Radner, Roy & Schuman, Howard (1993) Report of the NOAA Panel on Contingent Valuation. *Federal Register*, January 15, 58: 4601–4614.
- Cohen, Mark A., Rust, Roland T., Steen, Sara & Tidd, Simon T. (2004) Willingness-to-pay for Crime Control Programs. *Criminology* 42(1), 89–110.
- Cohen, Mark A., Rust, Roland T. & Steen, Sara (2006) Prevention, Crime Control or Cash? Public Preferences Towards Criminal Justice Spending Priorities. *Justice Quarterly*, 23(3), 317–335.
- Danielsson, Petri, Salmi, Venla & Sirén, Reino (2014) Suomalaiset väkivallan ja omaisuusrikosten kohteena 2013 – Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen verkkokatsauksia 37/2014, Helsinki.
- Ervasti, Kaijus & Aaltonen, Mikko (2013) Osapuolten kokemuksia siviilioikeudenkäynneistä. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 118, Helsinki.
- EUCPN (2012). *European Crime Prevention Monitor 2012/2: Public opinion and policy on crime prevention in Europe*. Brussels: European Crime Prevention Network.
- de Godzinsky, Virve-Maria & Aaltonen, Mikko (2013) Koettu oikeudenmukaisuus hallintoprosessissa. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 121, Helsinki.
- Heiskanen, Markku & Roivanen, Outi (2005) Helsinki!: tutkimus helsinkiläisten turvallisuudesta ja Helsingin poliisin palveluista. Poliisiammattikorkeakoulun tutkimuksia 21/2005, Espoo.
- Hirschi, Travis (1969) *Causes of Delinquency*. Berkeley.
- Honkonen, Risto & Muttilainen, Vesa (toim.) (2012) Poliisin toimintaympäristö: Poliisiammattikorkeakoulun katsaus 2012. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 102, Tampere.
- Huotari, Vesa (toim.) (2013) *Researching the police in the Nordic countries: proceedings from the fourth Nordic Police Research Seminar*. Reviews of the Police College of Finland 3/2013.
- Kääriäinen, Juha & Sirén, Reino (2011) Trust in the police, generalized trust and reporting crime. *European Journal of Criminology* 8(1), 65–81.
- Lappi-Seppälä, Tapio & Tonry, Michael (2011) *Crime, Criminal Justice, and Criminology in the Nordic Countries*. Teoksessa: Michael Tonry & Tapio Lappi-Seppälä (toim.) *Crime and Justice: A Review of Research*, volume 40. *Crime and Justice in Scandinavia*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Nagin, Daniel S., Piquero, Alex R., Scott, Elizabeth S. & Steinberg, Laurence (2006) Public preferences for rehabilitation versus incarceration of juvenile offenders: evidence from a contingent valuation survey. *Criminology* 5(4), 627–651.
- Saarikkomäki, Elsa & Kivivuori, Janne (2013) Young People as Objects of Police Control in a Nordic Context: Who Are the Socially Visible Targets? *European Journal on Criminal Policy and Research*, Advance online publication. doi:10.1007/s10610-013-9204-8.
- Sampson, Robert J., Raudenbush, Stephen & Earls, Felton (1997) Neighborhoods and violent crime: a multilevel study of collective efficacy. *Science* 277, 918–924.
- Shaw, Clifford R. & McKay, Henry D. (1942) *Juvenile Delinquency and Urban Areas*. Chicago: University of Chicago Press.
- Roberts, Julian V. & Hastings, Ross (2007) Public Opinion and Crime Prevention: A Review of International Findings. *Revue de l'IPC Review*, volume 1, 193–218. <http://www.prevention-crime.ca>